

การพัฒนาโปรแกรมฟิตเราะฮ์แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางปัญญาสำหรับ
นักเรียนมุสลิมที่มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

The develop of participatory FITRAH Program for enhancing spiritual health for sexual
diversity students in senior high school Islamic private schools

อุไรรัตน์ ยามาเรียง¹ ยามีละห์ โต๊ะแม่ม² ซัมซู สาอุ³

¹มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

²มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

³มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

urairatmrng@gmail.com¹, jameelah2011@hotmail.co.uk², Samsoo.s@psu.ac.th³

บทคัดย่อ

การพัฒนาสุขภาวะทางปัญญาของเยาวชนมุสลิมที่มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ จำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักการคำสอนของอิสลาม เพื่อให้เยาวชนสามารถดำรงตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม คิดได้ คิดเป็นและคิดถูกทาง อันจะนำมาซึ่งประโยชน์ต่อตนเอง สังคมและมวลประชาชาติ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมฟิตเราะฮ์แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางปัญญาสำหรับนักเรียนมุสลิมที่มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดและรูปแบบ กระบวนการของโปรแกรมฟิตเราะฮ์ที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาสุขภาวะทางปัญญาของเยาวชนและหาประสิทธิภาพของโปรแกรม โดยยึดหลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการปฏิบัติตามหลักการอิสลามและอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องใน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผล ส่วนกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่จะสร้างสุขภาวะทางปัญญามี 6 กิจกรรม ได้แก่ FIKRAH : กิจกรรมคิดและสะท้อนตนเอง INSPIRASI : กิจกรรมการสร้างแรงบันดาลใจ TUQWA : กิจกรรมสร้างความตระหนักและยำเกรง RUHANI : กิจกรรมสร้างความเข้มแข็งทางจิตวิญญาณ AKHLAQ : กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมและมารยาทที่ดีงาม และ HALAL : กิจกรรมส่งเสริมการเลือกแนวทางที่เหมาะสมและถูกต้อง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน 2) นักเรียนที่มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 45 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม แบบสอบถาม การประเมินเอกสารของโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นและการทดลองแบบกลุ่มเดียวสลับก่อนสอบหลัง ผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมฟิตเราะฮ์มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าแผนการเรียนรู้ของโปรแกรมโดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก

คำสำคัญ: โปรแกรมฟิตเราะฮ์ การมีส่วนร่วม สุขภาวะทางปัญญา อัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ

การประชุมวิชาการระดับชาติ การเรียนรู้เชิงรุก ครั้งที่ 6 “Active Learning ตอบโจทย์ Thailand 4.0 อย่างไร”

Abstract

Development of spiritual health of Muslim youth with diverse gender must comply with the doctrine of Islam in order to provide them are able to live properly, think and think right. It will bring benefits to themselves, society and all mankind. This article is part of the research namely “The develop of participatory FITRAH Program for enhancing spiritual health for sexual diversity students in senior high school Islamic private schools” The purpose of this is to present concepts , patterns and process of the FITRAH program that will be used to improve spiritual health of the youth and to find out the effectiveness of the program based on the principles of organizing learning experiences that focus on the practice of Islamic principles and the involvement of all concerned parties in 5 steps. They are analysis, design, development, implementation and evaluation. The learning process were 1) FIKRAH 2) INSPIRASI: inspiration 3) TAQWA: awareness and respect 4) RUHANI: spiritual strengthening 5) AKHLAQ: Good ethics and etiquette; and 6) HALAL: Choosing the right and correct way. The sample consisted of 1) 5 specialists. 2) 21 Students with multiple identities in the upper secondary school. The data were collected by focus group, questionnaires, assessment of developed program document and determined the efficiency of program by E_1/E_2 of 80/80 criteria. The results showed that the efficiency of FITRAH program was met criteria 80/80 and the experts considered that it was very suitable.

Keywords: FITRAH program, participatory, spiritual health, sexual diversity

1. บทนำ

ช่วงทศวรรษที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันพบว่าพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศมีให้พบเห็นได้มากขึ้น จนที่เป็นหวาดวิตกของพ่อแม่และผู้ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเกือบทุกศาสนาสอนว่าการประพฤติเบี่ยงเบนทางเพศเป็นสิ่งไม่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปล่อยปละละเลยจนเกิดการสมสู่กับเพศเดียวกัน เช่น ศาสนาคริสต์สอนว่าการสมสู่กับเพศเดียวกันถือเป็นสิ่งลามก ศาสนาพุทธถือว่าพระสงฆ์ที่มีพฤติกรรมรักร่วมเพศแม้เพียงสัมผัสภายนอกนั้นผิดวินัยสงฆ์ สำหรับศาสนาอิสลามมีคำสอนในคัมภีร์อัลกุรอานอันถือเป็นธรรมนูญสูงสุดของผู้นับถือศาสนาอิสลาม ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนให้มวลมนุษยชาติประพฤติ ปฏิบัติตามเพศสรีระของตน และถือว่าการกระทำที่ผิดเพศเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนต่อคำสอน และถือว่าเป็นการกระทำที่ลามกนำไปสู่อันตรายต่อชีวิตตนเองและสังคมได้

พ่อแม่ ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง จึงพยายามหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ลูกมีลักษณะไม่ผิดเพศ แต่การส่งเสริมที่ปราศจากความรู้ที่ถูกต้อง ใช้วิธีที่ไม่เหมาะสมอาจส่งผลทางลบแก่เด็กและเยาวชนที่มีพฤติกรรม

เช่นนั้นได้ โดยเฉพาะในสังคมมุสลิมที่ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของพ่อ แม่ ครูอาจารย์หรือเรียกว่าเป็นมูร็อบบีย ผู้ที่ต้องทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดู เพิ่มพูนให้เกิดความเจริญอกงาม หรือ การนำสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปสู่ความสมบูรณ์ จะต้องดูแล เอาใจใส่บุตร หลานไม่ให้ละเมิดขอบเขตที่ศาสนาอิสลามกำหนด การมีพฤติกรรมผิดเพี้ยนได้ถูก กำหนดไว้อย่างชัดเจนในอัลกุรอานรวมทั้งมีอัล หะดีษสนับสนุนจำนวนมากโดยถือว่าเป็นบาปใหญ่ หรือเป็น การกระทำของผู้ปฏิเสธศรัทธาในหลักคำสอนของอิสลาม (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2545) ส่วนบุคคลที่มีความ เชื่อตามตะวันตก มักจะแนะนำและให้กำลังใจว่า การมีพฤติกรรมผิดเพี้ยนสามารถทำได้โดยชอบธรรม โดยให้ทำความดีอื่น ๆ แทน ซึ่งเป็นการสอนที่ขัดแย้งกับหลักการศาสนาอิสลาม ส่งผลให้พ่อแม่ไม่เห็นด้วย และเกิดความขัดแย้งกัน เนื่องจากกลัวลูกตกออกจากศาสนาอิสลามเพราะถือว่าเป็นการทำบาปใหญ่ที่ถูกสั่ง ห้ามไว้ อันจะทำให้เกิดผลร้ายกับเยาวชนเอง พ่อแม่และสังคมโดยรวม จากความเชื่อดังกล่าวทำให้เด็กและ เยาวชนที่เริ่มมีพฤติกรรมต่างไปจากเพศของตนไม่กล้าเปิดเผยตนเอง บางคนสามารถอดทนและนำหลักศาสนา มาบำบัดตนเองได้สำเร็จ แต่บางคนกลับมีความประพฤตินี้ห่างไกลจากศาสนามากขึ้นจนนำไปสู่สิ่งชั่วร้ายอื่น ๆ จำนวนมาก การอบรม ฝึกฝนและปรับพฤติกรรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเพศสรีระจึงเป็นเรื่องที่มูร็อบ บียทุกคนจะละเลยไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตามการอบรม ฝึกฝนและปรับพฤติกรรมจะต้องดำเนินการอย่างถูกต้อง เหมาะสมกับหลักอิสลาม และการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างมีระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริม พัฒนาด้านสุขภาวะทางปัญญา เพราะหากเด็กและเยาวชนมีสุขภาวะทางปัญญาจะทำให้ให้เยาวชนรู้จัก ตนเอง มีเป้าหมาย มีค่านิยมที่เหมาะสม มีสติสัมปชัญญะ ใฝ่เรียนรู้ สามารถเผชิญปัญหาและแก้ปัญหาได้อย่าง สร้างสรรค์ สามารถดำรงตนได้อย่างถูกต้อง ภายใต้การมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ แสงสาคร (2554) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาวะทางจิตวิญญาณใน บริบทของสังคมไทย และพบว่า การพัฒนาสุขภาวะทางปัญญาที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่ยึดโยงอยู่กับการ ศรัทธาและปฏิบัติตามคำสอนในศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับ Youth Health Education (2016) ที่กล่าวว่า ใน ภาพรวมของสังคมตะวันตกมีความคิดว่าการศรัทธาต่อศาสนาและการสวดภาวนาเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ การมีสุขภาวะทางปัญญา สุขภาวะทางปัญญา หรือเดิมเรียกกันว่าสุขภาวะทางจิตวิญญาณเป็นองค์ประกอบ หนึ่งของสุขภาพที่เริ่มมีการกล่าวถึงและยอมรับกันมามากกว่า 10 ปี โดยกำหนดไว้เป็นมิติที่ 4 ของสุขภาพ ในพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ซึ่งเพิ่มจากมิติทางร่างกาย มิติทางจิตใจและมิติทางสังคมที่ ได้รับการยอมรับกันมาก่อนแล้ว แต่จากการศึกษาสุขภาพปัจจุบัน พบว่า ปัญหาสุขภาพในมิติทางปัญญายังมีอยู่ ในระดับมาก ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการใส่ใจในการพัฒนาอย่างระบบ รอบคอบ จริงจัง และต่อเนื่อง โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในกลุ่มของเยาวชนซึ่งจะโตไปเป็นพลเมืองสำคัญของสังคม

นอกจากนี้กลุ่มเยาวชนดังกล่าวยังมีคุณลักษณะที่แตกต่างกันอย่างหลากหลาย ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา ซึ่งการพัฒนาที่ได้ผลดี เป็นที่ยอมรับคือ การพัฒนาที่สอดคล้องกับสภาพของเยาวชนในกลุ่ม นั้น ๆ เช่น การพัฒนาเยาวชนเพศหญิง การพัฒนาเยาวชนเพศชายก็ย่อมมีเทคนิควิธีที่แตกต่างกัน สำหรับการ พัฒนาเยาวชนที่มีเพศสภาพ และเพศวิถีเป็นแบบปกติทั่วไปของสังคมนั้นจะมีหน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสนใจ พัฒนาอยู่จำนวนมากแล้ว ๆ นอกจากนั้นการพัฒนาควรให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ด้วย ทั้งนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติ การเรียนรู้เชิงรุก ครั้งที่ 6 “Active Learning ตอบโจทย์ Thailand 4.0 อย่างไร”

เพื่อให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลในการบริหารบ้านเมืองที่ดีที่ประกอบด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี 10 หลัก (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2546) ได้แก่ หลักการตอบสนอง หลักประสิทธิผล หลักประสิทธิภาพ/คุ้มค่า หลักความเสมอภาค หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หลักการ ตรวจสอบได้/มีภาระรับผิดชอบ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักการมีส่วนร่วม และ หลักนิติธรรม อีกด้วย

ผู้วิจัยจึงสนใจคิดโปรแกรมในการพัฒนาเยาวชนให้มีสุขภาวะทางปัญญาสูงขึ้น โดยการวิเคราะห์เนื้อหา ออกแบบการวางแผนการจัดการเรียนรู้ของโปรแกรม การผลิตสื่อการสอนและการหาประสิทธิภาพของโปรแกรม โดยใช้การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องภายใต้ชื่อโปรแกรมว่า ฟิตเราะห์ (FITRAH) ฟิตเราะห์เป็นโปรแกรมที่ผู้วิจัยคิดออกแบบเพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญาที่ประกอบด้วย การดำเนินงาน 6 กิจกรรมหลักโดยใช้คำเรียกชื่อกิจกรรมด้วยภาษามลายู ได้แก่ FIKRAH : กิจกรรมคิดและสะท้อนตนเอง INSPIRASI : กิจกรรมการสร้างแรงบันดาลใจ TUQWA: กิจกรรมสร้างความตระหนักและยำเกรง RUHANI : กิจกรรมสร้างความเข้มแข็งทางจิตวิญญาณ AKHLAQ: กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมและมารยาทที่ดีงาม และ HALAL : กิจกรรมส่งเสริมการเลือกแนวทางที่เหมาะสมและถูกต้อง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาเอกสารโปรแกรมฟิตเราะห์แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญา สำหรับนักเรียนที่มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่องพัฒนาโปรแกรมฟิตเราะห์แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญา สำหรับนักเรียนที่มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นส่วนที่ดำเนินการในขั้นตอนที่ 1 ของโครงการ มีลักษณะเป็นการวิจัยผสมผสานทั้งการวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิดจากเอกสาร โดยการวิจัยเอกสาร เกี่ยวกับการพัฒนาสุขภาวะทางปัญญา ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีพัฒนาการของเยาวชน คำสอนอิสลามจากอัลกุรอาน และอัลหะดีษเกี่ยวกับเป้าหมายของอิสลาม และคำสอนเกี่ยวกับผู้ที่มีเพศสภาพเป็นชายแต่มีพฤติกรรม ทำทางและอารมณ์แบบผู้หญิง และการวิจัยแบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวคิดจากผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชน โดยการสนทนา ผู้เชี่ยวชาญด้านอิสลามศึกษาในพื้นที่ จำนวน 5 คน ครูแนะแนว จำนวน 7 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 6 คน และผู้ปกครองนักเรียนในพื้นที่ จำนวน 7 คน รวม 30 คน

ขั้นตอนที่ 3 ขึ้นยกร่างโครงสร้างของโปรแกรม ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการจัดสนทนากลุ่ม และตรวจประเมินเอกสารโดยตัวแทนผู้เชี่ยวชาญ ที่ใช้ในขั้นตอนที่ 2 จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความครอบคลุม ความถูกต้อง ความสอดคล้องและความเหมาะสมของเอกสาร

ขั้นตอนที่ 4 ค้นหาประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้จริง ใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลองแบบ ๑ One group pretest-posttest design กับกลุ่มเป้าหมายที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มขนาดใหญ่ จำนวน 3 คน กลุ่มขนาดเล็ก จำนวน 6 คน และกลุ่มกลางขนาด 9 คน

4. อุปกรณ์และวิธีการ

4.1 อุปกรณ์

- 4.1.1 แบบวิเคราะห์เอกสาร
- 4.1.2 คู่มือการสนทนากลุ่ม
- 4.1.3 กระดาษฟลิปชาร์ต
- 4.1.4 กระดาษเปล่าขนาด เอ 4
- 4.1.5 ปากกาเคมี
- 4.1.6 กระดานดำหรือกระดานไวท์บอร์ดมีล้อ เคลื่อนที่ได้

4.2 วิธีการ

วิธีการพัฒนาเอกสารโปรแกรมพิตราะห์แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญา สำหรับนักเรียนที่มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ดำเนินการ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิดจากเอกสารโดยการวิจัยเอกสาร มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. คณะผู้วิจัยร่วมกันสืบค้น และรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสุขภาวะทางปัญญา ทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีพัฒนาการของเยาวชน คำสอนอิสลามจากอัลกรุอันและอัลหะดีษ เกี่ยวกับเป้าหมายของอิสลาม และคำสอนเกี่ยวกับผู้ที่มีเพศสภาพเป็นชายแต่มีพฤติกรรม ทำทางและอารมณ์แบบผู้หญิง การวิจัยแบบมีส่วนร่วม เพื่อหาแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม
2. ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารต่างๆ เพื่อให้ได้ประเด็นในการพัฒนาดังนี้
 - 2.1 องค์ประกอบของสุขภาวะทางปัญญาของเยาวชนที่มีความหลากหลายทางเพศแบบ Effeminacy
 2. 2 แนวทางการพัฒนาสุขภาวะทางปัญญาของเยาวชนที่มีความหลากหลายทางเพศแบบ Effeminacy ที่สอดคล้องกับหลักอิสลาม
 2. 3 ตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาสุขภาวะทางปัญญาของเยาวชนที่มีความหลากหลายทางเพศ แบบ Effeminacy
 2. 4 กิจกรรมที่ควรนำมาใช้ในการพัฒนาสุขภาวะทางปัญญาของเยาวชนที่มีความหลากหลายทางเพศ แบบ Effeminacy ที่สอดคล้องกับหลักอิสลาม

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวคิดจากผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนโดยการสนทนากลุ่ม

1. สํารวจและประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญด้านอิสลามศึกษาในพื้นที่จำนวน 5 คน
2. สํารวจข้อมูลในโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เกี่ยวกับสภาพของเยาวชนที่มีความหลากหลายทางเพศ แบบ Effeminacy หรือ ผู้ที่มีเพศสภาพเป็นชาย แต่มีพฤติกรรม ทำทางและอารมณ์แบบผู้หญิง โดยลงพื้นที่ชี้แจงแนวทางการพัฒนาเยาวชนด้วยโปรแกรมพิตราะห์ การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง สอบถามข้อมูลจำนวนของเยาวชนที่มีลักษณะ ดังกล่าว จากผู้บริหาร และครูแนะแนว สอบถามความต้องการ ความสมัครใจในการเข้าร่วมโครงการ และรับสมัครโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโดยพิจารณาจากความสมัครใจ ของผู้บริหาร ครูแนะแนว ได้โรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีนักเรียนมีเพศสภาพเป็นชาย แต่มี พฤติกรรม ทำทางและอารมณ์แบบผู้หญิง และผู้บริหารรวมทั้งครูแนะแนวเต็มใจเข้าร่วมโครงการ จังหวัดยะลา 4 โรงเรียน จังหวัดปัตตานี 2 โรงเรียน และจังหวัดนราธิวาส จำนวน 1 โรงเรียน รวมโรงเรียนที่เข้าร่วม โครงการ 7 โรงเรียน และมีนักเรียนรวมทั้งสิ้น 60 คน
3. สํารวจและประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่และสมัคร ใจร่วมโครงการ จำนวน 5 คน
4. สํารวจและประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนในพื้นที่และสมัครใจร่วม โครงการ จำนวน 7 คน
5. ประสานงานและนัดหมายกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อจัดสนทนากลุ่มจากบุคคล ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านอิสลามศึกษาในพื้นที่ จำนวน 5 คน 2) ครูแนะแนว จำนวน 7 คน 3) ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และ 5) ผู้ปกครองนักเรียนในพื้นที่ จำนวน 7 คน
6. จัดสนทนากลุ่ม กลุ่มเป้าหมายตามข้อ 5 จำนวน 24 คน เป็นเวลา 1 วัน เพื่อร่วมกันหา แนวทางในการพัฒนาเยาวชนกลุ่มเป้าหมายตามโปรแกรมพิตราะห์ตามประเด็นที่กำหนดไว้ในการวิจัย เอกสาร
7. วิเคราะห์ และสังเคราะห์เนื้อหา จากการสนทนากลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในการวิจัย เอกสาร

ขั้นตอนที่ 3 ขั้ยกร่างโครงสร้างของโปรแกรม มีการดำเนินการดังนี้

1. คณะผู้วิจัยประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อยกร่างเอกสารโปรแกรมพิตราะห์แบบมีส่วนร่วมเพื่อ ส่งเสริมสุขภาพทางปัญญา สำหรับนักเรียนที่มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายใน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
2. ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ของ 4 กลุ่มเดิม จำนวน 24 คน เป็นเวลา 1 วัน เพื่อร่วมกันพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะต่อร่างโปรแกรมพิตราะห์แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสุขภาพทาง ปัญญา สำหรับนักเรียนที่มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามที่ผู้วิจัยยกไว้

3. ผู้วิจัยปรับปรุงตามคำแนะนำและนำไปใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ตรวจสอบจนมีโครงสร้างที่คงที่โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความครอบคลุม ความถูกต้อง ความสอดคล้องและความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของโปรแกรม

4. ผู้วิจัยจัดทำโปรแกรมพิตราะห์แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญา สำหรับนักเรียนที่มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นหาประสิทธิภาพก่อนนำไปใช้จริง

1. ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้และเครื่องมือวัดประเมินผลตามโปรแกรมพิตราะห์แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญา สำหรับนักเรียนที่มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 กลุ่ม ๆ ละ 1 ครั้ง (วัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551) ดังนี้

ครั้งที่ 1 ทดสอบหาประสิทธิภาพแบบเดี่ยว (แบบ 1:1 คือ ใช้ผู้สอน 1 คน กับนักเรียนจำนวน 3 คน แล้วปรับปรุงด้านการใช้ภาษา และตามข้อค้นพบอื่นๆ แล้วศึกษาวิเคราะห์ เปรียบเทียบผลระหว่างก่อนใช้กับหลังใช้ และระหว่างใช้กับหลังใช้

ครั้งที่ 2 ทดสอบหาประสิทธิภาพแบบกลุ่ม (แบบ 1:10 คือ ใช้ผู้สอน 1 คน กับนักเรียนจำนวน 6-10 คน ซึ่งในการวิจัยนี้ใช้กลุ่มนักเรียน 6 คน แล้วศึกษาวิเคราะห์ เปรียบเทียบผลระหว่างก่อนใช้กับหลังใช้ และระหว่างใช้กับหลังใช้ แล้วปรับปรุงองค์ประกอบต่างๆ ตามข้อค้นพบ

ครั้งที่ 3 ทดสอบหาประสิทธิภาพภาคสนาม (1:100 คือ ใช้กับนักเรียนทั้งกลุ่ม/ชั้น ซึ่งในการวิจัยนี้ใช้กลุ่มนักเรียน จำนวน 12 คน แล้วศึกษาวิเคราะห์ เปรียบเทียบผลระหว่างก่อนใช้กับหลังใช้ และระหว่างใช้กับหลังใช้ แล้วปรับปรุงองค์ประกอบต่างๆ ตามข้อค้นพบ

2. ผู้วิจัยจัดทำโปรแกรมพิตราะห์แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญาฉบับสมบูรณ์สำหรับใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเพื่อศึกษาประสิทธิภาพและผลการใช้โปรแกรมในสถานการณ์จริงและตอบจุดประสงค์ที่ 2 และ 3 ของงานวิจัย ต่อไป

5. ผลการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเยาวชนที่มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้ได้กรอบแนวคิดและแนวทางการพัฒนาสุขภาวะทางปัญญาด้วยFITRAH Model ดังนี้

5.1 กรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมพิตราะห์แบบมีส่วนร่วม

กรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมพิตราะห์แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมสุขภาวะทาง

ปัญหา สำหรับนักเรียนที่มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มี 5 ชั้นตอน โดยแต่ละชั้นตอนใช้การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ชั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ (ANALYSIS)

เป็นชั้นตอนวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจกับปัญหาและบริบทที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญาของเด็กที่มีอัตลักษณ์ทางเพศแบบชายแต่แสดงพฤติกรรมเหมือนหญิง (effeminacy) ได้แก่

1. ลักษณะของเด็กที่มีอัตลักษณ์ทางเพศแบบชายแต่แสดงพฤติกรรมเหมือนหญิง
2. เนื้อหาบทเรียนที่ส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญา
3. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญา
4. การวัดและประเมินผลการส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญา

โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1: สิ่งที่ต้องการวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจ วิธีการ/กิจกรรมและผู้มีส่วนร่วม

สิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ เพื่อทำความเข้าใจ	วิธีการ/กิจกรรม	ผู้มีส่วนร่วม
ลักษณะของเด็กที่มีอัตลักษณ์ทางเพศแบบชายแต่แสดงพฤติกรรมเหมือนหญิง	ด้วยวิธีการจัดเวทีสนทนากลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเด็กที่มีอัตลักษณ์ทางเพศแบบชายแต่แสดงพฤติกรรมเหมือนหญิง กลุ่มละ 5-10 คน รวม 60 คน เพื่อทราบมุมมองและการรับรู้ (perception) ของผู้เรียนเกี่ยวกับ	เด็กที่มีอัตลักษณ์ทางเพศแบบชายแต่แสดงพฤติกรรมเหมือนหญิง
	1) นิยามและองค์ประกอบของสุขภาวะทางปัญญา	
	2) วิธีการสร้างสุขภาวะทางปัญญาที่นักเรียนครอบครัวและโรงเรียนเคยได้ดำเนินการ	
	3) สิ่งที่คิดว่านักเรียน ครอบครัวและโรงเรียนควรทำเพื่อสร้างสุขภาวะทางปัญญา	
เนื้อหาบทเรียนที่ส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญา	1) ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัย	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
	2) จัดเวทีสนทนากลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับเด็กที่มีอัตลักษณ์ทางเพศแบบชายแต่แสดงพฤติกรรมเหมือนหญิง กลุ่มละ 5 คน รวม 30 คน เพื่อทราบมุมมองการรับรู้เกี่ยวกับ	1.ครูผู้สอน/ครูแนะแนว 2. ผู้ปกครอง 3.เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 4.นักการศึกษาอิสลาม
	1) นิยามและองค์ประกอบของสุขภาวะทางปัญญา	5.นักวิชาการ

สิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ เพื่อทำความเข้าใจ	วิธีการ/กิจกรรม	ผู้มีส่วนร่วม
	2) วิธีการสร้างสุขภาวะทางปัญญาที่นักเรียน ครอบครัวและโรงเรียนเคยได้ดำเนินการ	
	3) สิ่งที่คิดว่านักเรียน ครอบครัวและโรงเรียนควรทำ เพิ่มเติมเพื่อสร้างสุขภาวะทางปัญญาของนักเรียนควร ดำเนินการ	
	4) เนื้อหาบทเรียนที่ส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญา	
กิจกรรมและประสบการณ์ การเรียนรู้ที่ส่งเสริมสุข ภาวะทางปัญญา	1) ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัย 2) จัดเวทีสนทนากลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีอัตลักษณ์ทางเพศแบบชายแต่ แสดงพฤติกรรมเหมือนหญิง กลุ่มละ 5 คน รวม 15 คน เพื่อทราบมุมมองและการรับรู้ เกี่ยวกับกิจกรรม การเรียนรู้ที่ส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญา	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 1.ครูผู้สอน/ครูแนะแนว 2. ผู้บริหาร 3.เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 4.นักการศึกษา 5.นักวิชาการ
การวัดและประเมินผลการ ส่งเสริมสุขภาวะทาง ปัญญา	1) ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัย 2) จัดเวทีสนทนากลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับผู้ที่มีอัตลักษณ์ทางเพศแบบชายแต่ แสดงพฤติกรรมเหมือนหญิง กลุ่มละ 5 คน รวม 15 คน เพื่อทราบมุมมองการรับรู้เกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลการส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญา	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 1.ครูผู้สอน/ครูแนะแนว 2. ผู้บริหาร 3.เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 4.นักการศึกษา 5.นักวิชาการ

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบ (DESIGN)

เป็นขั้นตอนนำข้อมูล สารสนเทศที่ได้จากขั้นตอนการวิเคราะห์มาออกแบบโปรแกรม บทเรียน กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญาและแนวทางการวัดประเมินผลในด้านต่าง ๆ โดยใช้ กระบวนการมีส่วนร่วม ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (focus group) กลุ่มละ 5-6 คน ตาม ประเด็นคำถาม ดังนี้

1. โปรแกรมพิตราะห์เพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญา คือ อะไร ควรเป็นอย่างไร
2. บทเรียนของโปรแกรมพิตราะห์ คืออะไร มีอะไรบ้าง และควรเป็นอย่างไร
3. กิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสุขภาวะทางปัญญาคืออะไร มีอะไรบ้าง และควรเป็นอย่างไร
4. การวัดประเมินผลความสำเร็จด้านสุขภาวะทางปัญญาคืออะไรมีอะไรบ้างอย่างไร

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนา (DEVELOPMENT)

เป็นขั้นตอนปฏิบัติการ ลงมือทำหรือสร้างโปรแกรม FITRAH ที่ได้วิเคราะห์และออกแบบไว้ โดยดำเนินการ ยกร่างบทเรียน หาประสิทธิภาพและคุณภาพของบทเรียน และการปรับปรุงตามข้อค้นพบ ตามขั้นตอน ดังนี้

1. การยกร่างบทเรียน และกิจกรรม

การยกร่างบทเรียน และกิจกรรม ประกอบด้วยชื่อบทเรียน จุดประสงค์ ขั้นตอนกิจกรรมและเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2: ชื่อบทเรียน จุดประสงค์ ขั้นตอนกิจกรรมและเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

ที่	ชื่อบทเรียน	จุดประสงค์	ขั้นตอน FITRAH	เวลาที่ใช้จัดกิจกรรม
1	ฉันคือใคร	เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง	FIKRAH INSPIRASI TUQWA RUHANI AKLAQ HALAL	3 ชั่วโมง
2	เป้าหมายของฉัน	เพื่อให้ผู้เรียนรู้และเข้าใจเป้าหมายของตนเอง	FIKRAH INSPIRASI TUQWA RUHANI AKLAQ HALAL	3 ชั่วโมง
3	แนวทางสร้างสุข	เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจกระบวนการวิธีการพัฒนาตนเองให้เกิดสุขภาวะทางปัญญา	FIKRAH INSPIRASI TUQWA RUHANI AKLAQ HALAL	12 ชั่วโมง
4	ชวนเพื่อนทำดี	เพื่อให้ผู้เรียนนำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาสุขภาวะทาง	FIKRAH INSPIRASI TUQWA	3 ชั่วโมง

ที่	ชื่อบทเรียน	จุดประสงค์	ขั้นตอน FITRAH	เวลาที่ใช้จัดกิจกรรม
		ปัญญา ไปประยุกต์ใช้ใน การเชิญชวนเพื่อน/ผู้อื่น ให้มีความประพฤติที่ เสริมสร้างสุขภาวะทาง ปัญญา	RUHANI AKLAQ HALAL	
5	รักนี้เพื่ออัลลอฮ์ -วางหัวใจให้ถูกที่ -คิดดีให้ถูกทาง	เพื่อให้ผู้เรียนตระหนัก ในการพัฒนาสุขภาวะ ทางปัญญาที่สอดคล้องกับ ศาสนานี้ที่ตนนับ ถือหรือใช้ศาสนาเป็น ฐานในการพัฒนา	FIKRAH INSPIRASI TUQWA RUHANI AKLAQ HALAL	3 ชั่วโมง
รวม				24 ชั่วโมง

2. ตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมฟิตเราะห์

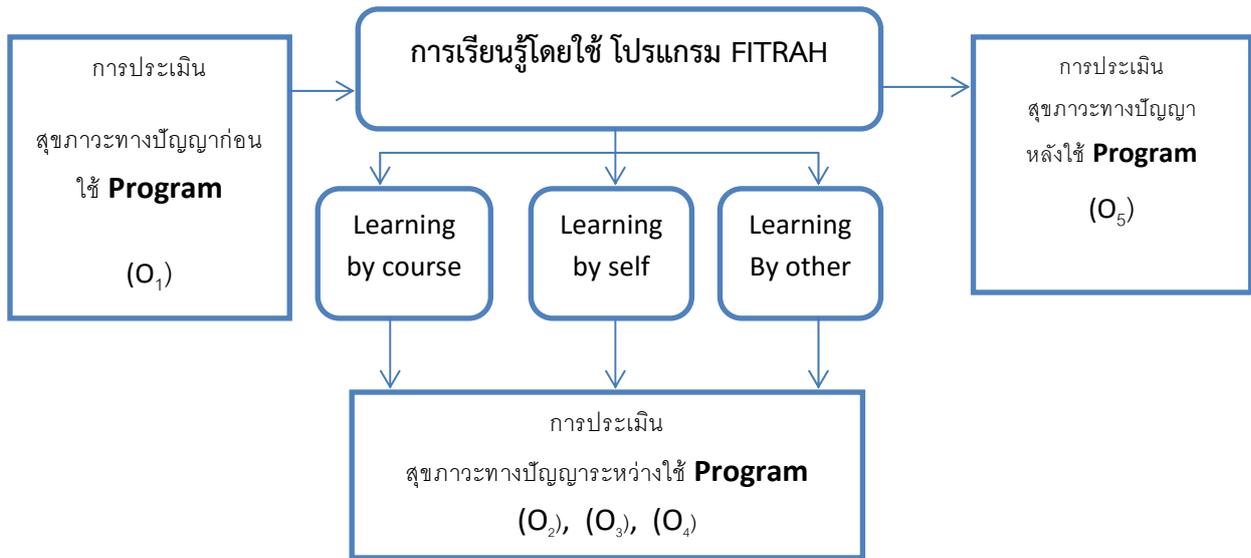
เป็นการตรวจสอบความครบถ้วนขององค์ประกอบ ความถูกต้องและความสอดคล้องขององค์ประกอบต่างๆ ของโปรแกรมฟิตเราะห์ ซึ่งประกอบด้วยรูปแบบ บทเรียน กิจกรรม และการวัดประเมินผลของโปรแกรม โดยใช้การประเมินเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการสอนอิสลามศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ ด้านจิตวิทยา และด้านการวัดผลประเมินผล จำนวน 5 คน แล้วปรับปรุงตามคำแนะนำ เพื่อให้ได้โปรแกรมการพัฒนามีคุณภาพ

3. หาประสิทธิภาพและคุณภาพของโปรแกรมฟิตเราะห์

เป็นการนำบทเรียนที่สร้างขึ้นและตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปหาคุณภาพ (Try out) กับนักเรียนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศแบบชายแต่แสดงพฤติกรรมเหมือนหญิง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 ขนาด ที่มีบริบทและความสามารถทางการเรียน พอ ๆ กัน ดังได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อวิธีการ

ขั้นที่ 4 การนำไปใช้ (IMPLEMENT)

เป็นการนำโปรแกรม FITRAH บทเรียน กิจกรรม และเครื่องมือวัดประเมินผลที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับนักเรียนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศแบบชายแต่แสดงพฤติกรรมเหมือนหญิงที่ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลก่อนใช้ ระหว่างใช้และหลังใช้โปรแกรม ด้วยรูปแบบการวิจัย กึ่งทดลอง แบบ One group Pretest Posttest Design และ Time Series Design ดังนี้

รูปที่ 1: รูปแบบการทดลองหาประสิทธิภาพของโปรแกรมฟิตเราะห์

โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการ 6 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 การประเมินสุขภาวะทางปัญญาก่อนใช้ Program (O₁) เป็นการประเมินสุขภาวะทางปัญญาโดยใช้แบบประเมิน และการสนทนากลุ่ม

ครั้งที่ 2 การเรียนรู้โดยใช้ FITRAH Program โดย Learning by course (T₁) และการประเมินสุขภาวะทางปัญญาระหว่างใช้ Program ครั้งที่ 1 (O₂) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยการอบรมปฏิบัติการผ่านการเข้าค่ายการเรียนรู้ จำนวน 3 วัน โดยใช้ FITRAH Program ส่วนที่ 1 (T1) ที่ได้พัฒนาไว้

ครั้งที่ 3 การเรียนรู้โดยใช้ โปรแกรม FITRAH Program โดย Learning by self (T₂) และการประเมินสุขภาวะทางปัญญาระหว่างใช้ Program ครั้งที่ 2 (O₃) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยการนำความรู้ที่ได้จากการเข้าค่ายปฏิบัติจริง จาก FITRAH Program ส่วนที่ 1 ไปใช้ โดยผ่านกิจกรรมการทำโครงการพัฒนาตนเองและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ด้วยตนเองตาม FITRAH Program ส่วนที่ 2 รวมทั้งการประเมินสุขภาวะทางปัญญาหลังจากการทำโครงการ นอกจากนั้นจะมีการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานระหว่างการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยพี่เลี้ยง

ครั้งที่ 4 การเรียนรู้โดยใช้ โปรแกรม FITRAH Program โดย Learning by Other (T₃) และการประเมินสุขภาวะทางปัญญาระหว่างใช้ Program ครั้งที่ 3 (O₄) เป็นการจัดการเรียนรู้โดยการนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผ่านกิจกรรมการทำโครงการพัฒนาตนเองและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และเติมเต็มความรู้ด้วย FITRAH Program ส่วนที่ 3

ครั้งที่ 5 การประเมินสุขภาวะทางปัญญาหลังใช้ Program ครั้งที่ 1 (O₅) เป็นการเป็นการประเมินสุขภาวะทางปัญญาโดยใช้แบบประเมิน และการสนทนากลุ่ม โดยใช้เครื่องมือเดียวกับการประเมินก่อนใช้โปรแกรม โดยประเมินหลังสิ้นสุดการดำเนินงานโปรแกรมใน ส่วนที่ 3

ครั้งที่ 6 การประเมินสุขภาวะทางปัญญาหลังใช้ Program ครั้งที่ 2 (O₆) เป็นการเป็นการประเมินสุขภาวะทางปัญญาโดยใช้แบบประเมิน และการสนทนากลุ่ม โดยใช้เครื่องมือเดียวกับการประเมินก่อนใช้โปรแกรม โดยประเมินหลังสิ้นสุดการประเมินโปรแกรมใน ส่วนที่ 3 ไปแล้วเป็นเวลา 2 สัปดาห์

จากรายละเอียดดังกล่าวสามารถสรุปเป็นตาราง ได้ตารางที่ 3

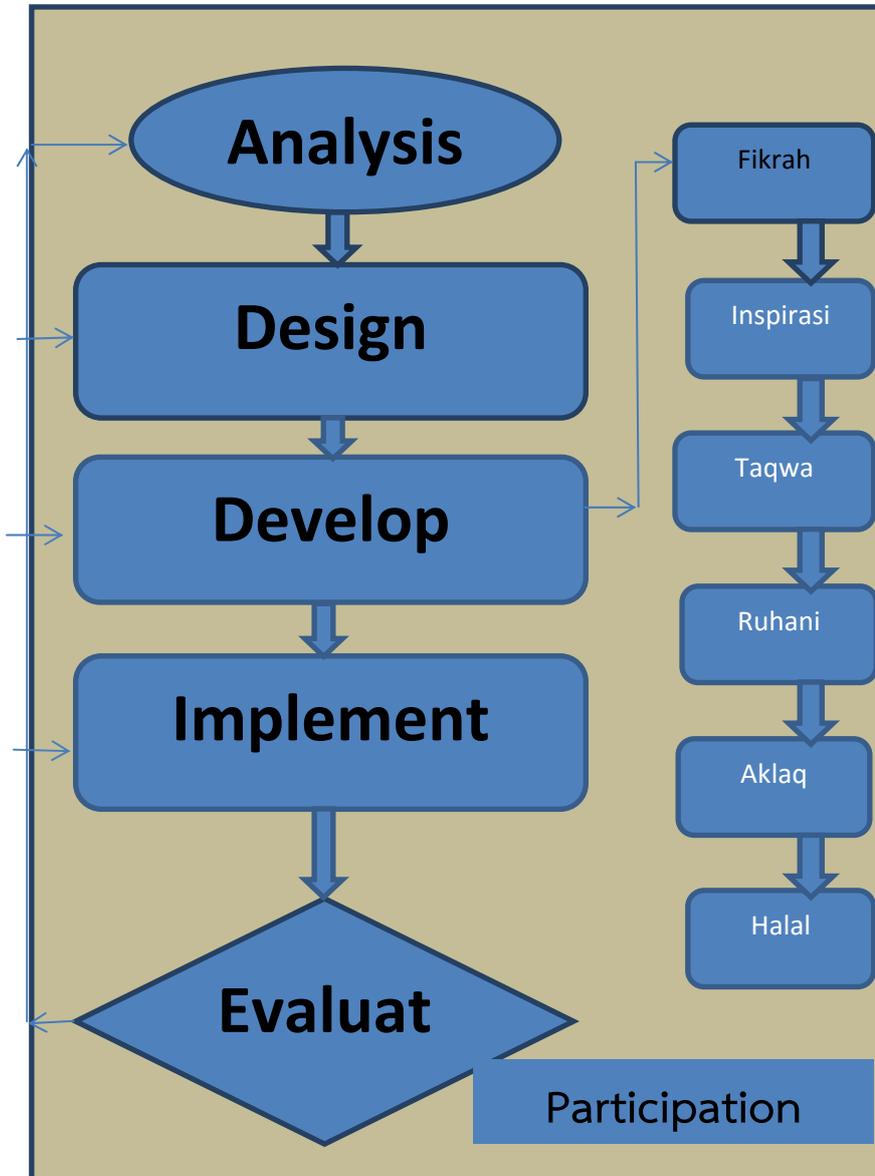
ตารางที่ 3: การดำเนินกิจกรรมของโปรแกรม FITRAH และระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม

ครั้งที่	กิจกรรม	ระยะเวลา
1	ประเมินสุขภาวะทางปัญญาก่อนใช้ Program (O ₁)	1 วัน
2	การเรียนรู้โดยใช้ โปรแกรม FITRAH Program โดย Learning by course (T ₁)	3 วัน
	ประเมินสุขภาวะทางปัญญาระหว่างใช้ Program ครั้งที่ 1 (O ₂)	
3	การเรียนรู้โดยใช้ โปรแกรม FITRAH Program โดย Learning by self (T ₂)	2 เดือน
	ประเมินสุขภาวะทางปัญญาระหว่างใช้ Program ครั้งที่ 2 (O ₃)	
4	การเรียนรู้โดยใช้ โปรแกรม FITRAH Program โดย Learning by Other (T ₃)	2 วัน
	ประเมินสุขภาวะทางปัญญาระหว่างใช้ Program ครั้งที่ 2 (O ₄)	
5	ประเมินสุขภาวะทางปัญญาหลังใช้ Program ครั้งที่ 1 (O ₅)	1 วัน
6	ประเมินสุขภาวะทางปัญญาหลังใช้ Program ครั้งที่ 2 (O ₆)	1 วัน

ขั้นที่ 5 การประเมินผล (EVALUATION)

เป็นขั้นตอนที่นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมในขั้นตอนที่ 4 มาวิเคราะห์ เปรียบเทียบความแตกต่างของสุขภาวะทางปัญญาของผู้เรียนระหว่างก่อนใช้และหลังใช้โปรแกรม และความแตกต่างของสุขภาวะทางปัญญาในแต่ละช่วงเวลาตั้งแต่ก่อนใช้ ระหว่างใช้และหลังใช้ ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนรู้จากโปรแกรมพีตเราะห์ สรุปและอภิปรายผลการพัฒนาโปรแกรมพีตเราะห์ โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และเขียนรายงานการพัฒนาเป็นรูปเล่มฉบับสมบูรณ์ รวมทั้งการเผยแพร่เป็นบทความทางวิชาการในการประชุมระดับชาติและนานาชาติ

การดำเนินการของโปรแกรมพีตเราะห์แบบมีส่วนร่วมดังกล่าว สามารถเขียนแสดงเป็นแผนภาพได้ดังนี้

รูปที่ 2: กรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมฟิตเราะห์แบบมีส่วนร่วม

5.2 แนวทางการพัฒนาสุขภาพทางปัญญาด้วย โปรแกรมฟิตเราะห์แบบมีส่วนร่วม

ตารางที่ 4: ขั้นตอนกิจกรรมและผลผลิตของการพัฒนาสุขภาวะทางปัญญาด้วยโปรแกรมพิตราะห์แบบมีส่วนร่วม

ขั้นตอน	กิจกรรม	ผลผลิต
Analysis	วิเคราะห์และทำความเข้าใจข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับ -ผู้เรียน - สุขภาวะทางปัญญาและแนวทางพัฒนา -หลักการอิสลาม -เนื้อหาในบทเรียน -กิจกรรมที่ควรจะเป็น -การวัดผลและประเมินผล	แนวทางจัดเนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และ ประสบการณ์ แนวทางการการวัดผลประเมินผล
Design	ออกแบบ -บทเรียน -กิจกรรมภายในบทเรียน 1) การส่งเสริมกิจกรรมทางกาย 2) การดูแลเกี่ยวกับการโภชนาการ 3) การดูแลด้านสิ่งแวดล้อม 4) การกระตุ้นทางจิตใจด้วยหลักศาสนา อิสลาม -วิธีการนำเสนอบทเรียน -บททดสอบ	ขั้นตอนการสอน FIKRAH : การคิดและสะท้อนตนเอง INSPIRASI : การสร้างแรงบันดาลใจ TUQWA : การตระหนักและยำเกรง RUHANI : การสร้างความเข้มแข็งทางจิต วิญญาณ AKHLAQ : การมีจริยธรรมและมารยาท ที่ดีงาม HALAL : การเลือกแนวทางที่เหมาะสม และถูกต้อง
Development	พัฒนาตามที่ได้วิเคราะห์และออกแบบไว้	บทเรียนและเครื่องมือวัดประเมินผล
Implementation	การนำบทเรียนไปใช้	กึ่งทดลอง แบบกลุ่มเดียวก่อนหลังและ โหม้ซีรี
Evaluation	การประเมินผล บทเรียน	ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลของบทเรียน

5.3 การตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ

การประชุมวิชาการระดับชาติ การเรียนรู้เชิงรุก ครั้งที่ 6 “Active Learning ตอบโจทย์ Thailand 4.0 อย่างไร”

วันที่ 26 - 27 มีนาคม 2561 ณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ตารางที่ 5: ผลการตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรมโดยผู้เชี่ยวชาญ

ที่	ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	การแปลผล
1	ความครอบคลุมของเนื้อหาสาระสำหรับการพัฒนาสุขภาวะทางปัญญา	4.24	0.85	มาก
2	ความถูกต้องของเนื้อหาสาระสำหรับการพัฒนาสุขภาวะทางปัญญา	4.56	0.95	มากที่สุด
3	ความสอดคล้องของโปรแกรมกับกิจกรรม	4.35	0.86	มาก
4	ความสอดคล้องของโปรแกรมกับเนื้อหา	4.20	0.94	มาก
5	ความสอดคล้องของกิจกรรมกับการวัดประเมินผล	4.14	0.86	มาก
6	ความเหมาะสมของโปรแกรม	4.35	0.84	มาก
7	ความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรม	4.58	0.82	มากที่สุด
8	ความเหมาะสมของสื่อการเรียนรู้	4.12	0.97	มาก
9	ความเหมาะสมของการวัดประเมินผล	4.16	0.82	มาก
รวมเฉลี่ย		4.30	0.88	มาก

5.4 ประสิทธิภาพของรูปแบบและแผนการจัดการเรียนรู้ตามโปรแกรมพิตเราะห์

ตารางที่ 6: ผลการทดลองครั้งที่ 1 การทดสอบประสิทธิภาพแบบเดี่ยว

แผนที่	E_1	การแปลผล	E_2	การแปลผล	
1	ฉันคือใคร	62.15	มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์	61.65	มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์
2	เป้าหมายของฉัน	63.16	มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์	62.16	มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์
3	แนวทางสร้างสุข	60.34	มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์	61.34	มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์
4	ชวนเพื่อนทำดี	70.26	มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์	70.75	มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์
5	รักนี้เพื่ออัลลอฮ์	61.68	มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์	62.45	มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์
รวมเฉลี่ย		63.52	มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์	63.67	มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์

ตารางที่ 6: ผลการทดลองครั้งที่ 1 การทดสอบประสิทธิภาพแบบกลุ่ม

แผนที่		E ₁	การแปลผล	E ₂	การแปลผล
1	ฉันคือใคร	75.15	มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์	78.65	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
2	เป้าหมายของฉัน	76.16	มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์	78.16	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
3	แนวทางสร้างสุข	75.34	มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์	77.34	มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์
4	ชวนเพื่อนทำดี	78.26	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์	79.75	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
5	รักนี้เพื่ออัลลอฮ์	77.68	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์	78.45	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
รวมเฉลี่ย		76.52	มีประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์	78.47	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

ตารางที่ 7: ผลการทดสอบประสิทธิภาพแบบภาคสนาม

แผนที่		E ₁	การแปลผล	E ₂	การแปลผล
1	ฉันคือใคร	79.15	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์	80.12	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
2	เป้าหมายของฉัน	79.16	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์	80.13	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
3	แนวทางสร้างสุข	80.34	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์	82.36	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
4	ชวนเพื่อนทำดี	79.26	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์	80.72	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
5	รักนี้เพื่ออัลลอฮ์	78.68	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์	79.34	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
รวมเฉลี่ย		79.32	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์	80.53	มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

จากตารางที่ 5-7 จะเห็นว่าประสิทธิภาพของโปรแกรมพิตราะห์ในช่วงแรกส่วนใหญ่จะยังต่ำกว่าเกณฑ์และค่อยสูงขึ้นจนเท่ากับเกณฑ์ คือ 63.52/63.67, 76.52/78.47, 79.32/80.53

6. อภิปรายผล

6.1 กรอบแนวคิดและแนวทางในการพัฒนาเยาวชนด้วยโปรแกรมพิตราะห์แบบมีส่วนร่วม

จากกรอบแนวคิดในการพัฒนาเยาวชนด้วยโปรแกรมพิตราะห์แบบมีส่วนร่วมมี 5 ขั้นตอนหลัก ซึ่งประยุกต์มาจาก แนวทางการจัดการเรียนรู้ของ ADDIE คือ การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การ

การประชุมวิชาการระดับชาติ การเรียนรู้เชิงรุก ครั้งที่ 6 “Active Learning ตอบโจทย์ Thailand 4.0 อย่างไร”

วันที่ 26 - 27 มีนาคม 2561 ณ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

นำไปใช้ และการประเมินผล มีความสอดคล้องกับกับหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี คือ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมในชั้นต่างๆ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2546)

6.2 แนวทางการจัดกิจกรรมแบบพิตเราะห์

แนวทางในการพัฒนาเยาวชนด้วยโปรแกรมพิตเราะห์แบบมีส่วนร่วมจะเห็นว่ามีความเหมาะสมตามบริบทของเยาวชนที่เป็นมุสลิม คือ ผู้นับถือศาสนาอิสลามและสอดคล้องตามหลักการของการพัฒนาสุขภาวะทางปัญญา โดยมีการนำผู้ที่เกี่ยวข้องมามีส่วนร่วมในการพัฒนา นำศาสนามาเป็นเครื่องมือสำคัญในการเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาและเสริมสร้างสุขภาวะทางปัญญาสอดคล้องกับงานวิจัยของพรรณภา แสงสาคร (2554) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาวะทางจิตวิญญาณในบริบทของสังคมไทย และพบว่า การพัฒนาสุขภาวะทางปัญญาที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่ยึดโยงอยู่กับการศรัทธาและปฏิบัติตามคำสอนในศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับ Youth Health Education (2016) ที่กล่าวว่า ในภาพรวมของสังคมตะวันตกมีความคิดว่าการศรัทธาต่อศาสนาและการสวดภาวนาเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การมีสุขภาวะทางปัญญา ดังจะเห็นว่าขั้นตอนต่าง ๆ ของการจัดการเรียนรู้จะนำหลักการทางศาสนาอิสลามมาสอดแทรก ดังชื่อหน่วยการเรียนรู้ ที่จัดทำขึ้น เช่น ฉันคือใคร เป้าหมายของฉัน แนวทางสร้างสุข ชวนเพื่อนทำดี และรักนี้เพื่ออัลลอฮ์ นอกจากนี้แต่ละหน่วยการเรียนรู้ก็มีการเชื่อมโยงกับให้ผู้เรียนได้คิดทบทวนเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

6.3 ประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบพิตเราะห์ จะเห็นว่า โดยภาพรวมแผนการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบการพัฒนาทุกขั้นตอนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมและมีการแก้ไขอย่างมีระบบ อย่างต่อเนื่องตามคำแนะนำและตามข้อค้นพบของแต่ละขั้นตอน สอดคล้องกับวิธีการสร้างและหาประสิทธิภาพของสื่อที่ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2551) ได้เสนอไว้ทำให้การทดสอบประสิทธิภาพของโปรแกรมมีประสิทธิภาพสูงขึ้นเรื่อยๆ จนมีคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80/80

7. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

7.1 บทสรุป

โปรแกรมพิตเราะห์แบบมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะทางปัญญาสำหรับนักเรียนมุสลิมที่มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่สร้างขึ้นมีการดำเนินการ 5 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และการประเมินผลโดยแต่ละขั้นตอนได้ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม โดยมีความเชื่อว่า การมีสุขภาวะทางปัญญาจะสามารถช่วยให้เยาวชนรู้จักตนเอง สามารถดำรงตนได้อย่างถูกต้อง มีเป้าหมาย ค่านิยมที่เหมาะสม มีสติสัมปชัญญะ ใฝ่เรียนรู้ สามารถเผชิญปัญหาและแก้ปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ ภายใต้การมีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักอิสลาม และการพัฒนาแผนการจัดการจัดกิจกรรมมีการดำเนินการ 6 กิจกรรมหลัก ได้แก่ FIKRAH : กิจกรรมคิดและสะท้อนตนเอง INSPIRASI : กิจกรรมการสร้างแรงบันดาลใจ TUQWA : กิจกรรมสร้างความตระหนักและยำเกรง RUHANI : กิจกรรมสร้างความเข้มแข็งทางจิตวิญญาณ AKHLAQ : กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมและมารยาทที่ดี

งาม และ HALAL : กิจกรรมส่งเสริมการเลือกแนวทางที่เหมาะสมและถูกต้อง ผลการพัฒนาและหาประสิทธิภาพทำให้เชื่อมั่นได้ว่าโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้พัฒนานักเรียนมุสลิมที่มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องตามแนวทางคำสอนของอิสลามและเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองเป็นอย่างดี

7.2 ข้อเสนอแนะ

- 1) ในการจัดสนทนากลุ่มผู้วิจัยต้องเตรียมกระบวนการดำเนินการไว้เป็นอย่างดี ลดความเสี่ยงที่ผู้ร่วมสนทนากลุ่มจะถูกครอบงำแนวคิด และต้องเตรียมผู้จัดบันทึกการบันทึกเสียงการสนทนาเพื่อไม่ให้ประเด็นสำคัญและประเด็นปลีกย่อยสูญหายไป
- 2) ควรมีการทำความเข้าใจ สร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มเป้าหมายทั้งนักเรียน ครูและผู้ปกครองและต้องเป็นการสมัครใจเข้าร่วมโครงการก่อนที่จะไปดำเนินการใช้โปรแกรม เพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มเป้าหมายและช่วยให้กลุ่มเป้าหมายกล้าเปิดเผยตัวตน พร้อมใจและให้ความร่วมมือในการพัฒนา
- 3) ไม่ควรใช้โปรแกรมกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มใหญ่เกินไป เพราะอาจทำให้กลุ่มเป้าหมายรู้สึกไม่มีอิสระในการคิดตัดสินใจเลือกแนวทางในการปฏิบัติตนตามความรู้ที่จริงจัง

8. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่สนับสนุนงบประมาณในการวิจัยและขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับสถานที่และงานธุรการต่าง ๆ ในการทำงานวิจัยอย่างยิ่ง

9. เอกสารอ้างอิง

- พรรณภา แสงสาคร. (2554). การสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับสุขภาวะทางจิตวิญญาณในบริบทของสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ. (2545). พิกศุซุนนะฮฺ เล่ม 4. กรุงเทพมหานคร : จิรัชการพิมพ์.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2546). พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546
- Robert, B. (1991). Spiritual health as a component of worksite the Promotion/Wellness Programming : A Review of the Literature. *Journal of Health Education*-November-December, 1991, 22(2), 342-345.
- University of California, Riverside. (2016). Spiritual Wellness. Retrieved January 15, 2018, from http://wellness.ucr.edu/spiritual_wellness.html
- Youth Health Education. (2016). Component of complete spiritual health. Retrieved January 15, 2018, from http://www.thefusionmodel.comwellness.ucr.edu/spiritual_wellness.html